

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Idem probatur ex vi divinæ providentiæ cuius omnipotentia, vel
scientia, vel iustitia necessario læditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

ipso quod criteria qualiscunque in creatura rationali reperitur, mox peccatum necessario antecessisse concludit. Hinc in Psalmum trigelimum octavum: *Videa me in malis, videa me in peccatis, & apud te non video iniquitatem. Si ergo ego in peccata sum, & apud te iniquitas non est, ponne resistat ut pro iniquitate erudias hominem?* Nonne idem est ac si diceret, impossibile est ut ego in peccata sum, nisi iniquitas mea commoverit. Et quomodo hoc impossibile est si in statu puræ naturæ homo à Deo productus potest? Quod si forte dixeris Augustinum ex suppositione presentis status loqui, de quo postea plura dicturi sumus, audi aliam ejus ratiocinationem, cum adhuc esset Manichæus, & hoc ipsum diligentissime & ex profecto quæreret, quis longam illam pœnarum catenam qua victi sumus, humano generi texisset: *Et intendebam, inquit, ut cernerem quod iudicarem, liberum voluntatis arbitrium causam esse ut malum faceretur, & rectum iudicium tuum ut patereremur, & eam liquido cernere non volebam &c.* *Sublebat enim me in lucem tuam, quod tam me sciebam habere voluntatem quam me vivere. Itaque cum aliquid vellem aut nollem, non aliud tuam me velle aut nolle certissimus eram, & ibi esse causam peccati mei, iam iamq; animadvertēbam.* Ecce ex pura natura ratione naturali, sine fide cognitam causam peccatorum creaturæ rationalis. Nunc audi eadem naturalis rationis evidentiam collectam causam pœnarum ejus: *Quod autem invidiam facerem, in hoc videlicet miseriarum statu, ubi ignorantia & libidinibus ad peccatum pellimur, pati me potius quam facere videbam, & id non culpam, sed pœnam esse iudicabam; quia me non iniuste plecti, te iustum cogitans, cito fatebar.* Paralogismus ille insignis est, si natura rationalis cum eisdem

Lib. 7. con-
fess. cap. 3.

Ibidem;

pœnis sine ullo peccato, sine ulla iniustitia Dei condi potest.

Qua de causa nec illum ratiocinandi modum unquam Pelagiani probaverunt, qui puram naturam attulerunt, nec Scholastici eum unquam probare possunt, quamdiu in eodem statu hominem condi posse contendunt. Sed non hinc tantum, sed infinitis alijs locis idem ipsum Augustinus contra Pelagianos & Manichæos tradidit: Utrosque enim pœnas sine peccati merito inducentes illa ratiocinatione prostravit. Nam in libris de libero arbitrio ubi malorum causam adversus Manichæos indagat, cum similiter ignorantiam & difficultatem, hoc est libidinum sævientium infirmitatem attulisset, quibus fieret ut homo etiam quodammodo invidus necessitate peccaret: *Pœnam, inquit, istam esse quis dubitet? Omnis autem pœna si iusta est, peccati pœna est & sup-* Lib. 1. de
arbit. cap. 1.

placium nominatur. Ecce omnem omnino pœnam, hoc est miseriam, si tamen iusta est, peccati pœnam esse testatur. Hoc est non aliter creaturæ rationali infligi posse nisi ejus peccata mereantur, alioquin enim hoc ipso esset iniusta. Nam hoc est quod contra Pelagianos dixerat: *Neque enim sub Deo iusto miser esse quisquam nisi mereatur potest.* Sed quia imaginari aliquis posset huiusmodi pœnas Deo permittente vel ex necessitate materiæ, sive corporis, sive animæ & corporis, in creaturam rationalem irrepere posse sine iniustitia Creatoris, quemadmodum ferè auctores puræ naturæ imaginari solent, paulò accuratius ex ratione divinæ providentiæ res ista declaranda est, & naturæ puræ impossibilitas, juxta mentem Augustini sexcentis locis consignatam, demonstranda.

CAPUT VII.

Idem probatur ex vi divinæ providentiæ cujus omnipotentia, vel scientia, vel justitia necessario læditur.

SANCTVS igitur Augustinus tanti hoc argumentum fecit, quod ex providentiæ divinæ hanc universitatem administrante & quolibet fortuitos casus excludente petitur, ut non dubita verit hoc unicum telum omnibus infidelibus opponere, eoque solo cuncta eorum machinamenta de pura natura, de malo naturali, de miseris ex necessitate materiæ pullulantibus, frangere atque subvertere. Nam quamvis Scripturas sacras, in quibus miseriarum nostrarum vera causa recensetur, vel prorsus abijcerent, vel non crederent, vel fallerent, fidemque Ecclesie de statu gratiæ in quo conditi sumus deriderent, hoc tamen argumentum quod solummodo Deum auctorem & consequenter gubernatorem universi esse supponit, tam irrefragabilis evidentiam esse censet adversus gentilium Philosophorum ignorantiam, qui non dubitabant, hunc miseriarum statum esse homini naturalem, & adversus Pelagianorum commentum qui eas puræ naturæ tribue-

bant, & adversus Manichæorum insaniam, qui eas ex naturæ malæ commixtione fluere delirabant, ut nihil omnino vel ex proprijs eorum erroneis principijs, quibus ad hærebant, responderi posse judicaret. Ipsum itaque cum illis pestibus de miseriarum quarumlibet causa disputantem ac sagacem videamus. Cum Platonis igitur de causa miseriarum quorundam Angelorum disertens, quos ipsi bonos quidem, tamen miseros esse fateri cogebantur, sub Dei providentiæ nullam aliam esse concludit nisi malitiam: *Qui (Apuleius) animo passiva, etiam misera dixisset, nisi pro eorum cultoribus erubisset.* Porro quia providentiæ summi Dei, sicut etiam ipsi fatentur, non fortuita temeritate regitur mundus, nunquam esset istorum aeterna miseria, nisi esset magna malitia. Ecce Deo mundum gubernante nec dæmones animo passivos, hoc est passionibus perturbari & consequenter miseros esse non posse adversus Platonicos aliud opinantes purat, nisi malitia magna processerit. Quamobrem, quæso, & quomodo

Lib. 1.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

Cont.

nisi quia repugnat divinæ providentiæ, ut quisquam, nisi increatur, miser sit?

Similiter de causâ mali curiosissimè fatagens cum Manichæis adversus quos, quia suo quodam privilegio, imo sacrilegio scripturas veteris Testamenti abjicerent, de novis quod

ita infir-
mitas
quodam
libro
de
lib. 1. de
lib. 1. de

vellent sumerent, quod nollent spererent, nulla eum testimoniorum divinorum adjuvabat auctoritas ideoque puris rationibus disputare cogebatur, ex eadem divinæ providentiæ consideratione concludit: Quamobrem si nemo iniuste penas luit, quod necesse est creemus quandoquidem divinâ providentiâ hoc univ[er]sum regi credimus, illius primi generis malorum (id est culpa) nullo modo, huius autem secundi auctor est Deus; Nempe illius, ut ante præmiserat, quod dicimur mali aliquid pati. Injuste autem pateremur malum nisi ante maium fecissemus, sicut ibidem indicat. Et in eiusdem operis libro tertio, cum hominem etiam invitum ad peccatum urgeri dixisset, quod quia magnum creaturæ rationalis malum est, & contra voluntatem accidit, sicut pena solent, multò enucleatius ex ratione probat, nullo modo sine peccato talem penam ei accidere potuisse: Penam istam esse quis dubitet? Omnis autem pena si iusta est peccati pena est & supplicium nominatur: si autem iniusta est pena, quoniam penam esse nemo ambigit, iniusto aliquo dominante, homini imposta est. Porro quia de omnipotentia Dei & iustitia dubitare demeritis est, iusta hæc pena est, & pro peccato aliquo penditur. Non enim quisquam iniustus dominator aut surripere hominem potuit velut ignorante Deo, aut extorquere invito tanquam invalidiori, vel terrendo vel configendo ut hominem iniusta pena cruciaret. Quibus verbis Augustinus omnia Manichæis præcidit effugia, quibus absque peccato penas istas in humanum genus irrepsisse vel irreperere posse delirare potuissent. Cùm ergo nihil superesset quod responderi posset, Relinquitur ergo, inquit, ut hæc iniusta pena de damnatione hominis veniat.

lib. 1. de
lib. 1. de

Pelagianos vero qui tantas miseras Deo tanquam puræ naturæ auctori ascribebant, sæpius ex divinæ providentiæ consideratione contundit, singulaque Dei attributa, quæ concurrunt ad gubernationem divinæ providentiæ sollicitè ponderat ut ostendat non posse tot miseris affligi homines nisi peccata promeruerint: Nisi forte, inquit contra Iulianum puræ naturæ assertorem, tibi in hac quæstione laboranti Deus iustus quidem, sed infirmus quodam modo subvenire poterit, qui suis imaginibus ne innocentes gravi iugo miseria premerentur subvenire non possit; ut eum dicas voluisse quidem quia iustus est, sed non potuisse quia omnipotens non est. Atque ita de his angustis exeat ut fidei caput perdas: qua fide primitus in symbolo confitemur, credere nos in Deum Patrem omnipotentem. Deus igitur tuus in tot & tantis malis quæ parvuli patiuntur, aut iniustitiam, aut omnipotentiam, aut ipsam curam rerum humanarum esse perditurus. Quodlibet autem istorum dixeris vide quid egeris. Et in libro secundo eiusdem secundæ lucubrationis contra Iulianum: Propter quod ergo affligantur parvuli, si

lib. 1. de
lib. 1. de

lib. 1. de
lib. 1. de

lib. 1. de
lib. 1. de

lib. 2. con-
tra Iul. cap.

lib. 5. c. 1.

lib. 4. con-
tra Iul. cap.

libidem.

tot

ros miseris plebibus meritis. Quod pro se dicitur
 absurdissime & falsissime conclusit, si Deus
 potest sine ulla iniquitate vel impotentia sua
 solus liberare suam voluntatis & absolute domi-
 nationis arbitrio, seum illis miseris humanam
 naturam institueret, quod modo videtur in quo ali-
 10 Nec vero aduersus Iulianum tantum, sed
 & in alijs operibus suis passim docet, nullo
 modo posse tantorum malorum causam quibus
 pura natura status affligi posse dicitur
 Deo tribui, sine ratione iustitie vel potestas
 20 regis. Nam a formonibus ad populum: Mal-
 for dan omnium: non totum causam peccatorum esse, & con-
 eum sine causa dominus male usum patitur. Quod si
 est deus, omnipotens est Deus, nullo modo ista pa-
 rechner si non mereretur. Et in libro de dignita-
 30 tiam quaestio non, quaestione 24. cum ratio-
 cinando constituisse mundum regi providen-
 tia. Et nihil in eo casu fieri, hoc, inquit,
 constituto, nesciens videtur ut quicquid in mundo
 genitur, partim diuinitus genatur, partim nostra vo-
 40 luntate. Deus enim quos homines apud se, qui in-
 sistit a longe atque impare ab istis malis. Quod si
 est. Iustus autem regens & gubernans uniuersa, nul-
 lam partem unquam sine merito insigne, nullam
 50 premium meretur obdari. Meritum autem pena pecca-
 torum. Et veritas quod est recte scilicet. Et ubertius
 quaestione octogesima secunda, omnes rimas
 obstruit, per quas elabi posset, qui presentis
 vitæ miseriam sine peccati iniquitate contin-
 gere posse crederetur. Cum enim lectum protu-
 60 lisset quaestio iam iniqui bonis affligi molitè
 ferunt, quæ sine omnium iniquorum se in per-
 fuit & Chrilthayorum, & maxime gentium
 Paganorum, sic omnium suspiciores placare
 ferat, ut si peccata remoueretur non nisi
 cum Dei injuria miseriam tantarum cumu-
 lum in impetratos iram perire potuisse fateatur:
 Sed ista tenent inquit, qui prout, nullam Deum,
 70 cum iustus in delictibus & laboribus videtur, aut certe
 si non audent in iustis Deum dicere, sed res huma-
 nas non curare, arbitror, vel scilicet statuisse ne-
 cessitates factorum, contra quas nec ipse aliquid facit,
 ne ordinem rerum a se dispositum in se statuta turbare
 80 credatur, aut aliquid aliud opinatur quod Deus in
 aliquid inualidus non possit a iustis ista mala prohibere,
 dicendum est. Habes hic omnes nobiliores sus-
 piciones hominum, juxta quas vel in injusti-
 tiam Dei retorquetur, vel in providentiæ va-
 90 litate, vel in infirmitate ejus, vel in facta
 ab ipso constituta, hoc est in ordinationem
 ejus inmutabilem, qua constituitur ut ille ordō
 rerum ageretur, quo etiam iusti paterentur
 mala, sub quo membro etiam Pelagianorum
 100 pura natura continetur. Ille quippe rerum
 status immutabili lege etiam iustissimos quos-
 que cruciat malis. Videamus ergo quid ad
 illa ex Augustini mente dicendum sit: dicen-
 dum est, inquit, nullam futuram fuisse iustitiam
 in hominibus, si res humanas non crearet Deus, qui
 110 omnis ista hominum iustitia, quam ex te creamus
 humanus recte faciendo potest, & peccando amittere,
 non in peccato, aut si esset aliqua immuta-
 bilis iustitia que integra inueniretur a iustis, cum
 ad eam conuerseretur, integra relinqueretur a

peccantibus. Item: ubi eius blamam, auerterentur.
 Qua iustitia incommutabilis, utique. Deus est
 nec tam perigeret ab illis iustis ad se conuersos si
 res humanas non crearet. Et tibi proligatores eos
 qui Dei providentiā mundum non curante
 10 iustos affligi putant. Jam pergit ad eos qui
 Deo sic ordinatē hoc fieri posse putant: Si vero
 propter gravia peccata iustos faceret, quia contra
 ordinem rerum a se dispositum nollet venire, nec ipse
 iustum esset, non quia dispositionem suam servare non
 20 vult sed quia etiam dispositum ipsum ordinem rerum su-
 mmeritis peccata iusti affligi autem. Quid manes-
 stius quam non posse Deum ralem iterum or-
 dinem constitutere ut inmeritis peccatis iustus
 affligatur. Quod ut clarioribus verbis apud
 Scholasticos loquatur Augustinus, non est
 aliud dicere quam injustum fore Deum de cas-
 30 lem ordinem rerum si vel in pura natura, si ve
 in integra & sanctificata, si ve in alia quacun-
 que institueret, ut inmeritis peccatis iusti affli-
 gantur. Ex quo aperitur sequitur, puram na-
 turam in qua providentia iusti iniustique, vel
 40 potius omnes omnino iusti iniustis tor-
 quentur penam esse impossibilem, nec aliter
 possibilem fieri posse nisi vel iniustitiam, vel
 inuaditatem tribuamus Deo, vel providenti-
 am adimamus, atque ita, quemadmodum
 etiam contra Iulianum dixerat, caput fidei per-
 damus, ut de eo Augustinus exprobrat. Unde etiam
 statim subiicit. In aliquo autem Deum esse inuol-
 50 dum ad repellenda mala que iusti patiuntur, quod
 qui opinatur, ideo desipit, quia non intelligit, sicut
 nefas est in astrum Deum dicere, ut nefas esse omni-
 potens an negare. Concludit itaque non ista ex
 causa hoc contingere nisi de peccato. Et reli-
 60 quis ejus hoc est ut ipse loquitur, vel de ipso
 modo non dicitur sanato vel de adiutorio medicina, que
 ut agrotantibus nobis tam acerba imponeret
 morbus meruit. Neque vero Philosphos, Manichæos, ne-
 que Pelagianos tantum, apud quos omnes sola
 pura natura sine gratia, & sine peccato crea-
 70 turæ asseritur, hoc argumento tergit Augustinus
 hypotheseis improbavit, tanquam qui
 Dei maiestatem nefaria suarum hypotheseon
 impietate violarent. Sed etiam ex eiusdem ip-
 80 sius argumenti evidentis & certitudine gra-
 vissimos cruciatu ipse usque ad finem vitæ
 passus est. Cum enim nunquam intelligere
 posset quo pacto anima rationalis, si nova
 unaquæque a Deo crearetur peccati origina-
 90 lis posset esse rea, nunquam etiam intelligere
 consequenter potuit, quo pacto juxta illam
 sententiam in qua anima parvulorum inno-
 cens nasci videbatur, sicut Pelagiana heresis
 asserbat, tot cruciatibus & inmeritis sine vio-
 100 latione divinae providentiæ vel omnipoten-
 tiæ vel iustitiæ posset affligi. Audi ipsam
 quanta ingenuitate ingentes animi sui angus-
 110 tias ex hoc se lo capite nascentes confiteatur,
 & opem ut inde liberari possit aliena erudi-
 tionis impleret, sed cum ad penam ventum sit
 parvulorum, magis mihi videtur carior angustias, nec
 quia respondem proferimus inuenimus non solum de peccato
 dico quas habet post hanc vitam illa damnatio, que
 necesse

scym. 139. de temp. c. 3.

27. 83. 99. quæst. 24.

Wid. 9. 82.

Ibidem.

LAURENTI

ne esse est trahantur, si de corpore exierint sine Christiana gratia sacramento, sed eas ipsas, quae in hac vite dolentibus nobis versantur ante oculos, quas enumerare si velim, prius tempus quam exempla deficiunt. Languescunt agritudinibus, torquentur doloribus, fame & siti cruciantur, debilitantur membris, privantur sensibus, vexantur ab immundis spiritibus. Demonstrandum est utique, quomodo ista sine ulla sua mala causa iuste patiantur. Hoc est, demonstrandum est quomodo ista parvuli innocentes vel in pura natura, sicut haeresis Pelagiana statuit, vel juxta sententiam quae animam sine peccati contagione in corpore creati credit, iuste patiantur.

Et quamobrem demonstrandum istud est, cum Deus sit vitæ mortisque dominus? Ut faciat de parvulis quod voluerit, cum parentibus peccantibus detrahi posset immortalitas, & ita in filios etiam innocentes natura mortalis propagari? Hæc enim sunt quæ Scholastici obvia, plana, vera, certaque esse ne dubitant quidem. Audi Augustinum multo sublimius & religiosius rimantem istius difficultatis antractus: Non enim dici fas est, aut ista ignorante Deo fieri, aut eum non posse resistere facientibus, aut iniuste ista vel facere vel permittere. Num quidem fieri illa animalia irrationabilia recte dicimus in usus divini naturæ excellentioribus, et si vitiosa, sicut aperit sine in Evangelio videmus porcos ad usum desideratum concessos esse demonibus, hoc & de homine recte possumus dicere? Quasi diceret, nullo pacto. Et quæ causa differentia? Animal est enim, sed rationale, est morale. Anima est rationalis in istis membris, quæ tantis afflictionibus percutitur. Deus bonus est, Deus iustus est, Deus omnipotens est, hoc dubitare omnino a mentis est. Tantorum ergo malorum quæ sunt in parvulis causa ista dicatur. Nempe cum males ista patiantur, scimus dicere, aut sicut in Iob merita examinari, aut sicut in Herode peccata puniri. Et de quibusdam

A exemplis, quæ Deus manifesta esse voluit, alia quæ obscura sunt, hominum consuetudine conceditur. Sed hoc in maioribus. De parvulis autem quid respondeamus, edisserere, si penis tantis nulla in eis sunt puni da peccata iustitia. Nam utique nulla est in illis acerbis examinantia. Nonne ridiculum est hoc suspicari, quod Augustino in mentem nondum venerat Deum esse vitæ & mortis auctorem? Esse absolutum creaturarum dominum? Mortalitem parentum peccantium etiam in filios non peccantes posse propagari, sicut patri auferatur peccanti feudum, quo & innoxij filij carant? Hæc enim sunt quæ velut limatius excogitata proferuntur. Nempe hæc ipsa sunt quæ Augustinus erga creaturam rationalem quæ est obiectum iustitiæ & iniustitiæ, nullo modo sine culpa creaturæ vel iniustitia, vel infirmitate, vel ignorantia creatoris fieri posse testatur, & in scriptis suis tota vita asseverantissimè testatus est. Idcirco enim passim contra Pelagianos, contra Manichæos, contra Philosophos qui mortalitati parvulorum velut in puris naturalibus procedunt ista tribuebant, semper clamat. Mundus regitur divina providentiâ, Deus bonus est, Deus iustus est, Deus omnipotens est, hoc dubitare omnino demeritis est; tantorum ergo malorum quæ parvuli patiuntur, iusta causa proferatur. Et reclamantibus, istum Deum ordinem suæ voluntate disposuit, respondet Augustinus; Nec ipse iustus est, quia ita disposuit ipsam ordinem rerum ut iusti vel innocentes immeritis penis affligantur. Ex quibus perspicuum est nunquam Augustinum tantas afflictiones, quantas etiam parvulos in hac mortalitate pati cernimus, cum divinæ providentiæ attributis conciliare potuisse, si natura vel ab initio pura, vel etiam parentibus licet peccantibus, in posteris tamen quoquo modo expertis iniquitatis, nasci poneretur.

B

C A P V T V I I I .

Iustitia Dei funditus evertitur juxta Augustinum per statum puræ naturæ.

E T quamvis Augustinus in superius allegatis, & alijs non paucis locis indeterminate semper colligat, Dei providentiæ regentisque mundum, vel omnipotentiam, vel bonitatem, vel scientiam, vel iustitiam laedi, si miseria mortalitatis huius, sine peccato creatura rationalis pateretur, lapsissimè tamen ad versus eosdem naturæ puræ factos Pelagianos, determinatè conficit, iustitiam Dei funditus tolli, nec ullâ ratione posse defendi. Quisquis enim Deum verum colit, sicut Pelagiani se colere fatebantur, de Creatoris omnipotentia, & bonitate non facile dubitat. Nam statim in initio symboli Apostolici quod omnibus in ore Christianis est, Ecclesia Christiana proficitur, Credo in Deum patrem omnipotentem creatorem celi & terræ. Quomodo ergo facile neget

A supremum omnium Creatorem esse omnipotentem qui creavit omnia? Esse bonum qui dedit omnia? Esse scientem atque sapientem qui excogitavit omnia? Sed hæc supposita fide, iustitia statim tota periclitatur tot tantorumque miseriarum immisione sine ullo immerito præcedentis iniquitatis; propria enim iustitia materia, est suum cuique tribuere, quomodo autem innocenti tanta miseria debeat, & consequenter iuste suum tribuatur, quacumque vel integræ, vel puræ naturæ suppositione, nunquam intelligi posse innumeris locis Augustinus docuit. A qua doctrina quia multa pendent, opera pretium est attendere, quantâ certitudine & constantiâ, Pelagianis Augustinus eam objecerit, & quom nihil ei vel in speciem responderi ab eis posse iudicaverit, qui puram naturam velut omnium